

C. kr. pošti!

Nedostavljene številke je poslati administraciji „Eisenbahner“
Dunaj V Bräuhausegasse 84.

K. k. Polizeidirektion

Präs. 1916. 15. Uhr mitt.

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSKIM ŽELEZNIŠKIM NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Ljubljani, Šelenburgova ulica 61.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. Bräuhausegasse

Izjava vsakega 1. v mesecu.
Nefrakirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina:
za celo leto 440 K
za pol leta 220 K
za četrt leta 110 K
Po-aimezna številka 18 vin.

Štev. 15 in 6.

V Ljubljani, 1. avgusta 1916.

Leto XX.

Pisarna železničarskega deželnega tajništva se nahaja odslej: Šelenburgova ulica 61 v Ljubljani.

Štiriindvajset vojnih mesecov.

Usodnega 28. julija 1914, ko se je ukresala med Austro-Ogrsko in Srbijo prva iskra evropskega požara, pač ni mislil nikče, da ne bi bilo mogoče pogasiti v teku dveh dolgih let plamenov, ki so se vneli iz te iskre po onem dnevu na vseh koncih in krajih »kulturne« Evrope. Takrat je pričakoval vsakdo, tolažeč s tem sebe in druge, da konča vojna v dveh, treh mesecih. Kakšna brdka prevara je bila ona samotolažba! Kakor da je dvignil ogromen velikan to staro, s krojo še tako nasičeno Evropo iz njenih tečajev, tako je zavrsao, začebnico v nekaj dneh po 28. juliju krizem po evropskih državah.

In v hipu se je izpremenilo vse življenje! Kapitalistični sužnji so se preoblekl v Molohove služabnike, domovi so se praznili, vešči delavci so zapuščali kmetije, ogromne armade so se uvrščale — beseda vojna je dobivala kri in meso. A tam od nej držav so odmevali prav do najskritejše vasice ostri udarci — smrt je ostro brusila svojo koso in z režečim smehom sprejemala čete svežih, mladih mož...

A izpremenil se ni le zunanj potek življenja, izpremenil se je tudi notranje življenje posameznikov, zlasti onih, ki so ostali v varnem zaledju. Prejšnje svoje nazore so zagnali v kot kakor strane čevlje in odeli so se s povsem novimi, ki so bili prikrovjeni matančno izpremenjenim razmeram

in po volji mnogotem. Slavili in opevali so vojno kot največičastnejše dejanje, ki ga sploh zmori človeški rod, ker so vedeli, da ne izostane platio. Na sramotni oder so postavljali vsakogar, kdor ni prepeval z njimi »hošiana vojni«. Drugi zopet so trdili, da ni bilo mogoče razvozljati na drugačen način onih mednarodnih vozov, ki so jih bili vezli prej toliko pretkani diplomatični in državniki, dobro plačani hujšački in politični pustolovci kakor z mečem. Socialna demokracija je odklanjala z vso odločnostjo taka »utemeljevanja«, ker je neomajna v svojem materialističnem pojmovanju zgodovinskega razvoja, ki uči, da so vedno gospodarske in socialne razmere vzrok krvavih konfliktov med narodi. In zato razumevamo socialisti tudi potrebo te vojne — ševeda drugače kakor naši protivniki —, čeprav je ne odobravamo, čeprav smo danes še bolj prepričani kakor kdaj prej, da je bila in ostane vojna grozota vseh grozot, najostrejša šiba, najhujše zlo. Človeštvo prenaša to strahoto, ker je mesto in ne z vriskajočim veseljem, temveč s trpko resnostjo in le blažnež se povspne lahko do trditve, da se je uresničila z vojno najiskrnejša želja človeštva. Zato tudi vidimo, da odvrača vsaka država od sebe krvido na izbruhu vojne, ker je pač vsaka vlada prepričana, da vojna ni dobrota, temveč neodvračljivo zlo, ki je ne nalaga nobena vlada z veseljem svojim državljanom.

Po štiriindvajsetih vojnih mesecih uvidi pač vsak razreden človek — razen brezvestnih špekulantov in vojnih lifierantov — da vojna le slabí države, da izpodkopava njen gospodarsko moč in zmanjšuje njen odporno silo na znotraj in zunaj z vsakim nadaljnim dnem vojne. Blagostanje državljanov pada in stara resnica je, d ni napredka brez blagostanja. Zato se množe tudi cim

naročje mraza. V pristrešju so kleli... V pristrešju!

Zvok prebudi brambovec iz tega spomina. Tihi, pridušeno stokanje, kakor da je privalo iz neizmerne daljave. Ko pa je dosegel negovo uno, je narastel, dvignil se s tal do velikanske postave in udarjal s kladivi na ušesno mreno Märtla, tako se je potopil v odmevu z vsemi pomisleki in premišljevanji... Moraš ga spraviti na varno... moraš!

Velik, svoboden sklep se je izločil veličastno iz prsi brambovca in oklenil udarjajočo silo.

»To noč ga spraviš... Nobene besede več!«

Po izmenjavi straže je vodil ta sklep brambovec Märtla pred polkovnega vodjo. Temu so se zaiskrile oči, odsev izražene silne volje. Mož od včerajšnje patrulje je izjavil takoj, da spremlji brambovca Märtla.

Se štiri ure so med voljo in dejanjem. Brambovec Märtl leži v pristrešju in izdeluje načrt. Po pripovedovanju tovarišev je obležal Berten zadetik pred francosko žično ograjo. To je kvečjemu petdeset metrov oddaljeno, in vendar daleč dovelj, da se prekoračita meji dveh dežel, med katerimi zija več kakor morje.

LISTEK.

Junak v očetu.

Ko je prišel brambovec Märtl na svojo stražno postajo, ga je spremljala misel, s katero se je boril že vso noč. »Ti moraš odnesti tovariša, ki leži že dvajset ur pred francoskim jarkom. Ti moraš...?«

Ali ni takoj dejal Bertenu? Ta patrulja gre na življenje in smrt. To bi bil vedel lehko najmlajši vojni prostovoljec, da ne bo šala. Da se pripazi skozi žično ograjo, za to treba gibčejši kosti nego so Bertene in trebuha. Rakršnega ima Berten, tudi ni tako lahko spraviti skozi. No, Berten je menil, da si hoče zopet enkrat razgibati noge. Prav tako kakor bi hotel iti na plesišče.

In zaradi tega lahkomisleca, naj gre morda on — brambovec Märtl — rakom živžgat?

Ali misel kljuje in kljuje... Dvajset ur že leži Berten zunaj v mrazu... vso noč.

Brambovec Märtl se strese ob misli, na to noč. Se enkrat preživi v naglici ure, ki so prihajale tako počasno, in vsaka je prinesla polno

dlje bolj glasovi resnih mož, zaslужnih bojevnikov na gospodarskem in kulturnem polju, ki svare odločno se pred tretjim vojnim letom. Obubožana, opustošena Evropa, to je grozna resnica, ki se razgrne na dan miru tako očitno preko vseh njenih držav, da nam pretresa mozeg.

Ali ni že dovelj žrtev, dovelj žalosti in trpljenja za spoznanje, da je mir blagoslov, vojna prepletstvo?

Vojno gospodarska oskrba za železničarje.

Oskrba s čevljem za železničko osobje.

Z odlokom z dne 27. maja je sporočilo c. k. železniško ministrstvo sledeče odredbe direkcijam:

Da se zagotovi železniškemu prometnemu osobju potrebna množina usnja, zato je posredovalo železniško ministrstvo pri vojnem ministrstvu. Vojno ministrstvo je dovolilo potrebno množino podplatov, ki se bo odmerjala po mesečni potrebi, kakor jo naznani direkcije. Pri določitvi potrebne množine podplatov se ne smejo ozirati direkcije na draginjo, temveč edinole na interes ohranitve železniške prometne službe. Zato pride v poštev v prvi vrsti le osobje vozne službe in službe pri premikanju. Za druge katedorije pa se oskrbe leseni podplati.

Za popravila se ustanove po večjih obrtnih centrih posebne delavnice. Ker so te delavnice le začasne, zato naj se urede z najmanjšimi stroški. Popravljene čevlje mora nositi vsak najmanj tri mesece, izjema za dva meseca velja le za one kategorije, ki res močno obrabijo čevlje v službi. Če bi prinesel kdo uslužbencev tuje čevlje v popravilo, bo najstrožje kaznovan.

Brambovec Märtl je napeto premišljeval svoje delo. Kje je bil Berten ranjen? Notranji strel bi zelo otežkočil rešitev. Najboljši bi bil še strel v glavo; kajti potem je upanje, da je Berten brezavesten in ne bi kalil rešitve s kričanjem... Ti na oni strani pazijo prokleto ostro.

Ali kaj je to? Brambovec Märtl si mané oči in pregleduje napeto mračno pristrešje. Obraz je pred njim, okrogel, polnoličen otroški obraz, in sedaj čuti na svoji raskavi, razpokani roki drugo roko, majhno, mehko, poigravajočo se roko.

»Kaj si ti, Ana?«

Otroški obraz strmi z globokimi, preplašenimi očmi vrambovca Märtla. Ročica se trese, ko prime sedaj očetovo roko in ko razklepata rahlim pritiskom skrčene prste.

Brez volje se vdaja brambovec Märtl temu s kratkimi koraki, ali vendar tako neznansko hitro pred njim. Požgana vas, gozd, reka — vse, kar gleda brambovec Märtl že mesece okolo sebe, zaostane — in okolo njega se dviga druga, tako dobro znana pokrajina. Da, to je znano mesto, to so dolge, brezkončne ceste, to so visoke tesno stisnene hiše in sedaj, ali že res stopa po stopnicah do četrtega nadstropja, po starih znanih stop-

Spregled disciplinarnih pregreškov.

Uslužbenci, ki žele prositi za spregled disciplinarnih pregreškov v zmislu odloka z dne 20. decembra 1914 naj vpošljejo svoje prošnje takoj, ne šele po končani vojni. Za one uslužbence, ki vsled vojaškega službovanja ne morejo sami vložiti prošnje, naj store to pristojne direkcije. Tem uslužbencem se pridrži pravico, da prosijo naknadno in sicer tri tedne po tem, ko ne vsebuje več sedanje zapreke, za normalno izvedbo spregleda. Enake odredbe naj določijo direkcije v svojem delokrogu za kazni zaradi kršitve reda.

Oskrba za rekonvalescente.

20. junija se je otvoril dom za železničarje rekonvalescente v Neulengbachu, namenjen moškim uslužbencem c. kr. avstrijskih drž. železnic, ki potrebujejo po prestani bolezni ali okrevanju od rane še okreplila za popolno ozdravitev. Do nadaljnega je namenjen ta dom pred vsem železničarjem, ki zbole v vojni ali so ranjeni in ki jih ne sprejmejo v zavod za ranjene železničarje na Dunaju ali ki zapuste ta zavod, a so potrebni še okreplila. Ne sprejemajo se pa osebe z narezljivimi boleznjimi, tuberkulozni, na umu bolni in pijanci. Zavod je namenjen vsem moškim uslužbencem vseh kategorij, torej zlasti tudi uradnikom. V zavodu je prostora za 25 oseb; štiri prostori so rezervirani za uslužbence avstrijskih privavnih železnic.

Prošnje za sprejem je oddajati službenim potom. Železniški zdravnik mora opisati natančno zgodovino bolezni in temeljiti potrebo okreplila v zavodu. O prošnjah odločuje c. kr. ravnateljstvo drž. žel. na Dunaju. Kdor je sprejet, mora prinesi s seboj: Dve polni garnituri perila, glavnik, ščet za lase, ščet za zobe in en par čevljev za dom. V zavodu ostane vsakdo štiri tedne, če je pa potrebno, tedaj tudi daje. Glede bolniščine za čas, ko je uslužbenc v tem zavodu, veljajo iste odredbe kakor za čas, ki ga prebije kdo v bolnišnici. Pomožni uslužbenci, ki ne prejemajo vsel bivanja v zavodu vseh prejemkov in ki vzdržujejo s svojim zaslужkom družino dobe za štiri tedne 30 kron podpore iz sredstev bolniške blagajne. Če pa ostanejo nad štiri tedne v zavodu, dobe za vsak nadaljnji dan po 1 K.

Povišana odmera kave za železničarje.

Centralno vodstvo naše organizacije je izročilo ministru za notranje zadeve in vsem deželnim predsednikom spomenico, da se zviša odmera kave za železničarje in njihove družine za vsako osebo na pol kilograma za osem tednov.

Davčna prostost za draginjske doklade.

Centralno vodstvo naše organizacije je izročilo železniškemu ministrstvu vlogo, da naj izreče ministrstvo, da so vse doklade v času vojne, pa naj imajo ta ali oni naslov, za osebje c. kr. drž. železnic davka proste.

nicah, po katerih je nosil toliko truda? Otrok skače pred njim, vrati s stenami vred se odmaknejo kakor potisnene od nevidnih rok v stran — njegova žena sedi v izbi in poslikava lesene vojake.

Brambovec Märtl zažene z ropotom svoje stvari na premičena lla pristrešja.

Nemnost, blazna nemnost, da se je bil javil k patrului!

Zopet se prikaže otrok pred njim. Smehlja se, opogumajoče zre v očeta in kaže z malim prstom na njegovo desno ramo.

»Takoj se javi, da si bolan, da se znebiš patrului!«

Ali je to on sam, brambovec Märtl, ki govori tako? Ali pa mislita otrok in žena iz njega?

Globoka potroštost teži brambovca Märtla. Veliki, lepi sklep se odmika od njega. Se si gledata iz oči v oči, ali sedaj se počasi umika in sedaj... Oni zvok, oni zvok!... Stokajoče ječanje se okrepi zopet v silen glas, in udaria na ušesno mreno brambovca. Ali ne dolgo, in že se skrči postava, postaja manjša in manjša in čevi na tleh, tenka, brezupno jokajoča otroška postava.

Sredstva za poravnavo sporov v železniškem prometu.

Rudolf Müller.

Samo na Angleškem imajo razsodišča za spore, ki nastanejo v železniškem prometu zaradi mezd, delovnega časa i. t. d. To razsodišč se je ustanovilo zlasti vsiček zahtev angleških železniških uslužbencev in njihove organizacije, a tudi vlada, zlasti minister Lloyd George, je podpirala to institucijo. Ko so bili leta 1911 na Angleškem veliki železničarski boji, je bila ena glavnih zahtev, da zamore občevati osebje direktno z železniškimi upravami. Da dobi osebje zanesljive zaupnike v železniških upravah, zato so zastavali vsi angleški železničarji in tudi zmagali.

Ta razsodišča so v svojem sestavu nekako podobna delavskim odborom in personalnim komisijam avstrijskih državnih železnic. Razsodišča vodi krajevni trgovski urad. Vsaka katedorija uslužbencev ima svoj skupinski urad, kjer se razmotrijo vsa vprašanja o mezdah, delovnem času in delavskem zavajevanju. Izjemno dela je največja železniška družba »North Eastern Railway Company«, ki se pogaja od I. 1899 direktno z uradniki in je uvedla I. 1908 tudi razsodišča, ki se pa nekoliko razlikuje od drugih. Namesto skupinskih uradov ima ta družba en sam urad, obstoječ iz 18 članov. Zastopniki družbe, nastavljeni vseh kategorij in uradnik strokovnih organizacij so v tem razsodišču.

Kot uradnik strokovne organizacije je fungiral pri tej železniški družbi doslej distriktni tajnik in član parlementa Walter Hudson. Po poročilu revije »Staats- und sozialwissenschaftliche Forschungen« iz I. 1913 pa je bil izvoljen najvplivnejša osebnost angleške strokovne organizacije železničarjev. I. H. Thomas v 56 skupinskih uradih in glavnem tajnik te organizacije, obenem tudi izdajatelj strokovnega glasila, Wardle, pa v 26 skupinskih uradih kot člana razsodišča. Katera je najboljša uprava, ali skupinski urad ali centralno razsodišč, ki razteza svoje delovanje preko vse družbe in za vse kategorije, o tem se še ne more izrekati definitivne sodbe, ker imata obe napravi še prekratko delovno dobo za seboj. Iz letnih poročil, priobčenih v strokovnem glasilu angleških železničarjev za I. 1911, 1912, 1913 pa je posneti, da so prinesla razsodišča železničarjem bridle prevare. Oglešajo se tudi taki, zlasti sindikalisti pod vodstvom Tom Manna, ki označujejo razsodišča kot sleparstvo za delavce in zahtevajo razpust razsodišča.

Razen teh sredstev imajo še nastavljeni angleški železničarji za izboljšanje svojega položaja akt iz I. 1896, glasom katerega ima trgovski urad pravico, da intervenira v sporih med delavci in podjetniki. Trgovski urad ima pa tudi to pravico, da zahteva na pritožbe uslužbencev zaradi predolgega delovnega časa od družb predložitev tur-

naenkrat ve sedaj brambovec Märtl, zakaj ga je tako čezsilno presunilo ječanje tovariša. Iz tega ječanja je rožil otrok in klical očeta, klical nlega, očeta za očeta...

Brambovec Märtl se skloni, da poboža jokajočega otroka. Tedaj se vrne medenj, in med tujega otroka, postava Ane, njegovega otroka, ki počasi vstaja. otroka se merita z blikajočimi pogledi in brambovec Märtl začuje njunin klic, klic potopljen v največji strah in največjo ljubezen:

»Moj očel! Pusti mi mojega očeta!«

Brambovec Märtl išče tipajoč svoje stvari, vstaja počasi kakov iz sanj in roko v roki s svojim sklepom zapusti pristrešje.

Patrulja je pripravljena. Brambovec Märtl in njegov spremjevalec se pogovorita še enkrat o načrtu in počasi pleza čez rob jarka. Najtemnejša noč se razliva čez pokrajino in noben glas ne valovi čez plan med jarki. Meter za metrom se bližuje brambovec Märtl francoski žični ograji, ali ranjenca še nikjer ne zapazi. Ali se je splazil morda iz svoje moči nazaj...?

Sedaj... Rahili, stokajoči glas, ki ga pozna brambovec Märtl tako dobro, ki ga loči iz glasov

nusov in da nastopi eventualno na korist uslužbencev.

Iz leta 1900 ima trgovski urad tudi pravico, da izdaja v interesu nastavljenec predpise za železniški promet. Parlament je sklenil tudi se zakone o službenih stanovanjih, zavarovanju in poroštvi, ki so zelo velike važnosti za angleške železničarje.

V Italiji imajo delavske zbornice, ki imajo podobno enak delokrog kakor angleška razsodišča. A te zbornice so se izkazale še pri vseh mezdih bojih železničarjev za nezadostne. V Queenslandu v Avstraliji imajo skoraj enako napravo kakor na Angleškem. Vsa društva so vpisana v register za razsodišča in strokovnih organizacij. Pri nemških železničarjih, speciellno pri pruskih in heških, so uradniki brez vpliva na svoje življenske, službene in mezdne razmere, ker imajo te železnicice povsem vojaško organizacijo. Vsi nastavljeni imajo značaj državnih uradnikov in so pod varuštvom državnega železničkega sveta. Če bi izrazili nastavljeni željo po institucijah kakor so na Angleškem ali pri nas, tedaj bi smatrali oblast to za odporn in bi takoj odpustile one, ki so izrekli tako zahtevo. Večina definitivnih nastavljenec na nemških železničarjih so dosluženi vojaki. Ako je kak nemški železničar član strokovne organizacije, delavskega konsumnega društva ali stavbinske zadruge, ga takoj odpuste iz službe. Društvena, zborovalna in koalicijska pravica in pravica osebne svobode ne velja za uslužbence, razen za patriotske in verske prireditve. Na južno nemških progah uživajo nastavljeni nekoliko več temeljnih pravic državljanov in te železnicice so tudi bolj dostopne socialno političnim napravam. Na Rusku, čeprav imajo tukaj železničarji že precej močno organizacijo, na Francosku in v skandinavskih deželah in na Ogrskem nimajo železničarji nobenih enakih naprav kakor pri nas in na Angleškem.

V Nemčiji določa § 6 državnega obrtnega reda pravico za varstvo, da delavec ni oškodovan v gospodarskem življenu. A za železničarje ne velja ta §. V Italiji so od I. 1905 dalje vsi železničarji javni uradniki. Vsak nastavljenec, ki pospešuje svoje interese na tak način, ki ogrožajo redni obrat železniške službe, je takoj odpuščen iz službe. Na Ogrskem so urejene razmere skoraj enako kakor v Italiji. Na Ogrskem veljajo vsi nastavljeni za »javne uradnike«, a ne uživajo državne oskrbe kakor ostali državni uradniki. Službena pragmatika za ogrske železničarje je bila sklenjena v parlamentu in je brutalna na vse strani. Pri zadnjem mezdnom boju jim je bila ta pragmatika vsiljena. Rumunski železničarji imajo le stanovanjski zakon in zakon za predujme. V svobodni Švici uporabijo pri izbruhi meznega boja med železničarji takoj brambni zakon. Vsak uslužbenec je takoj vpoklican v aktivno vojaško službovanje in pod vojaškim zakonom. V praksi torej nimajo koalicijske pravice.

vsega sveta. Prav v bližini se dviga glas in plove kakor slaboten, trepetajoč plamenček čez črne vode noči.

Vzvišen, svet mir prevzame rešitelja. Vzpne se in plane na obrise ležeče postave, objame Bertenovo okolo telesa in ga nese proti njihovemu jarku.

Rjoveč Bertenov krik prereže tihoto. V sovražnem jarku zašumi, čuje se naglo tekanje — kratek blišč — dva, trije — že blešče francoski jarki kakor nit, nanizana z rubini.

Preden še skoči brambovec Märtl v jarek, začuti močan udarec na desno ramo in vidi stegnjeni prst svojega otroka, kaže na to mesto...

V bolnišnici ležita ranjena brambovec Märtl in Berten drug poleg drugega. Razumeta se prav dobro, le v eni točki nista edina. Namreč v tej, če pričoveduje Märtl, kako je videl obrazo svojega in nekega drugega otroka.

Neverjetno stresa tedaj Berten z glavo in trdno je prepričan, da je spil takrat njegov prijatelj in rešitelj nekoliko preveč žganja.

Gorenji članek sodruga Rudolfa Müllerja posnemamo iz zelo poučne knjižice »Eisenbahner-schutz«. V tej knjižici zbrani odloki in nasveti so bili namenjeni za internacionalni kongres za delavsko varstvo, ki bi bil moral biti pred dvemi leti v Bernu. Vsled vojne je izostal ta kongres. Knjižica je velike vrčnosti za vsakega železničarja. Dobiva se pri upravi »Eisenbahnerju« na Dunaju.

Treznost.

Delavstvo kot razred mora izpolniti dve nalogi, ki se izpopolnjujeta. Na prvem mestu je, da uveljavlja in zastopa svoje gospodarske interese. Poenotni delavec je nasproti podjetniku brez moči; ako se ne ukloni njegovi volji, je na cesti. Protest posameznika je vedno brezuspešen. To dejstvo pripoznavajo tudi delavci, ki še nikdar niso premožljivali o kapitalističnem družabnem redu, pripoznavajo ga pa zato, ker ga v idijo in občutijo v praktičnem življenju. Zato je najbližja misel ta: Da se združijo delavci in skupno postavijo v bran napram podjetniku. In res pristopajo k strokovnim organizacijam tudi taki, ki ne zahtevajo nič drugega nego krepko zastopstvo svojih gospodarskih interesov in v hudi stiski nekaj podpore. Del članov strokovnih organizacij še vedno ni prodri do spoznania, da je navezan njihov interes naravnost neločljivo na interes skupnosti delavstva. Gospodarski interesi so jim le interesi svoje osebe. Zato so boji iz solidarnosti tako težko izvedljivi. Najzgornejši in najpametnejši človek dostikrat ne more prepričati delavcev, da pomenja uspeh enega dela delavstva uspeh za vse in da škoduje poraz enega dela vsem. Ta del delavstva je vedno pripravljen, da kreje tja, kjer je zastopstvo njegovih interesov najcenejše. Ne le glede prispevkov, ampak tudi glede osebnega sodelovanja. Saj je mnogo članov strokovnih organizacij, ki smatrajo strokovno organizacijo za nekako odvetniško zastopstvo. Plačujejo enostavno le svoj tedenski prispevek in vsled tega pričakujajo, da uveljavlja strokovna organizacija vse njihove resnične in dozdevne interese in da jih obvaruje vseh življenjskih neprišlik.

Indiferentni delavci si prikroje teorijo, da se uveljavijo itako njihovi interesi. Če se jim zgodi krivica, tedaj najdejo hitro pot v organizacijo. Ako jih organizacija dobro zastopa, tedaj tudi hitro obljubijo njihov pristop. Če se pa odkloni njihovo zahtevo, tedaj so seveda silno začudenji in ne razumejo, da je pravica, vračati enako z enakim. Taki delavci razumevajo pod solidarnostjo, da je dolžnost skupnega delavstva, pomagati njim ob vsaki nepriliki, a zase smatrajo kot edino pravilno, da prezirajo solidarnost. Kdor jim obljubi pomoč, ne da bi zahteval za to protiplaćila, ta jih je dobrodošel. Njihov goli egoizem je tako zaslepljen, da ne ločijo mogočega od nemogočega. Na vsak način pa zahtevajo vedno več kakor dalo. Kdo ne pozna onih ptičev selilcev, ki prirče takoj v organizacijo, če se kaže kje kak uspeh; kadar pa je dosežen ta uspeh, tedaj zoper izstopijo in se izgovarjajo, da je bil uspeh premajhen.

Se bolj kakor za strokovne organizacije veljajo te trditve za politični boj. Kdor obljubi največ, že najboljši kandidat. Ker je pa popolnoma izključeno, da se urešnijo vse zahteve, zato se je polasti zaostalega delavstva malodušnost. Posledica tega je, da usahne popolnoma vse zanimanje za politične pravice in politične institucije. Ta malodušnost, ta brezbržnost sta se polasti zlasti zadnja leta pred vojno celo bolj izobraženega delavstva.

Nič ni torej nevarnejšega nego zbujati med delavstvom upe in iluzije, ki jih ni mogoče uresničiti. Saj so seveda še vedno ljudje, ki tako radi verujejo na bližnjo bodočnost, kljub temu, da dožive vsak dan nova razočaranja. In čim manj se zahteva od njih, da pomagajo pri zgradbi te boljše bodočnosti, tem večje je njihovo pritrjevanje.

Mnogo naših zaupnikov ne pojmi tega, da se oklepa toliko delavcev in delavk iluzij. Vzrok, da toliko delavcev pričakuje neke rešitve iz svoje mi-

zerije, rešitve, ki pada kar iz neba, je, da so pre-malo izobraženi, da ne znajo misliti s svojo glavo.

Ko je izbruhnila vojna, so proklamirali med vsemi strankami, med vsemi razredi in sloji premirje vseh bojev in marsikdo je takrat misil, da so za vedno izbrisana nasprotva med premožnimi in nepremožnimi, med visokimi in nizkimi. A že nekaj mesecev po izbruhu vojne se je izkazalo prav temeljito, da smo še zelo daleč od urešnjenja reko: Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe. In sedaj po štirlindvajsetih vojnih mesecih je ono premirje že davno med staro šaro in boj med razredi gre dalje, seveda bolj prikrito. Vse iluzije o bratstvu in enakosti, o enakih pravicah in enakih dolžnostih so se razkadle v nič. In to je tudi povsem naravno. Razmere so bile in bodo vedno močnejše kakor še tako dobra volja, kajti razmere, družabne in politične, določujejo dejanja ljudi, ne pa ljudje razmere. Le, kadar bodo vladale zdrave razmere, izginejo ostra nasprotva sedanjosti. Sedaj pa velja še načelo, da je vsak sam sebi najbližji. Socialna demokracija hoče ravno izpremeniti sedanje razmere, da zavladata enakost in bratstvo med človeštvtom.

Delavstvo naj torej pred vsem spoznava sedanje razmere, ki so ravno zanj tako krivčne in naj se ne vdaja iluzijam, da pridejo boljši časi sami od sebe. Boljše čase priborimo le z delom in ne poslušajmo onih, ki delajo prazne obljube. Le trezno razmišljanje, vztrajno in smotreno delo nas pripelje v boljše življenje.

Volitve delegatov v stanovsko zavarovalnico proti nezgodam avstrijskih železnic.

Z uspehom volitev delegatov pri c. kr. avstr. drž. železnicah (brez direkcijskega okrožja Dunaj) v stanovsko zavarovalnico proti nezgodam smo prav zadovoljni. Uspeh volitev kaže prav jasno, kam nagibajo avstrijski železničarji, čeprav so se izvršile volitve v tako teških okoliščinah, med vojnim časom, ko na tisoče železničarjev ni moglo izvršiti svoje volilne pravice in vendar smo dosegli z našimi kandidati tako visoko število glasov.

Oddanih je bilo 122.712 veljavnih glasovnic, med temi je bilo 32.615 praznih; od oddanih glasov so dobili naši kandidatje 75.468 glasov, nasprotni pa 31.597.

Po posameznih direkcijskih okrožjih se razdele naši glasovi tako-le: Linc 6372, Inomost 6247, Beljak 6991, Trst 4387, Olomuc 2209, Krakov 7123, Lvoš 3242, Stanislav 2072, severna železnica 18.123, vzhodna železnica 9651, severno vzhodna železnica 4417. Češki nacionalci so dobili v direkcijskem okrožju Praga 7287, Plzen pa 3650, obdržali so torej okrožje Praga in novo pridobili Plzen. Krščanski socialci so priborili topot okrožje Černovice s 1507 glasovi. V celem so dobili češki nacionalci 20.076 glasov, krščanski socialci 2755, nemški nacionalci 1473 in separatisti 7293.

Kadar že rečeno, smo zelo zadovoljni z uspehom volitev. Za naše kandidate oddani glasovi so bili oddani iz poštenega prepričanja in svobodne volje. Kadar nastopilo normalne razmere, tedaj upamo, da porazimo naše protivnike na vsej črti.

Konferenca delavniških in kurilniških delavcev c. kg. državne železnice.

2. in 3. julija je bila na Dunaju konferenca delegatov delavniških in kurilniških delavcev, ki se je pečala z vprašanjem o bodočem delovnem razmerju in o razširjenju organizacijskega razmerja. Obširnega poročila o tej konferenci, žal, ne moremo podati, ker ga je zatrla cenzura v »Eisenbahnerju«, iz katerega priobčujemo tudi mi konferenčni potek.

Dnevni red konference je bil: 1. Akordno delo in njegova nareditev: a) Akordni sistem, b) načela akordnega dela; 2. Izgraditev organizacije: a) Sistem zaupnikov, b) regulativ; 3. Slučajnosti.

K 1. točki je poročal sodrug Winter. Na podlagi poročil, ki jih je prejel iz različnih delavnic,

je obrazložil različne akordne sisteme, postopanje delavniških vodstev pri določitvi cen, pritiskanje na cene i. t. d. kakor tudi nastop delavcev in delavskih strank pri prevzemaju akordnega dela. Prihaja do sklepa, da ne zadene vsa krivda le delavniških vodstev, temveč tudi delavcev, ki včasih res zelo brezmiselnost postopajo pri prevzemanju akordnega dela, ker ne poslušajo nasvete zaupnikov in smai zakrige, da se znižujejo akordne cene in so celo dostikrat sami ozrok, kadar se poslabšajo splošne delavne razmere. Govornik dokazuje svoje trditve s tem, da natanko razmotri razmere v vsaki posamezni delavnični. Samo enoten akordni sistem je lahko temelj, da se izboljšajo razmere delavniških delavcev. Kot enotni akordni sistem priporoča časovni akord.

Sodrug Svoboda od centrale pondarja, da se uspešno uveljavlja časovni sistem le tedaj, če doseže prizadeto delavstvo sporazum z upravo državnih železnic. Organizacija ne more priporočati drugačnega akordnega dela nego onega, ki temelji na pogodbji in zato priporoča, da bi se sestala komisija z delegati uprave državnih železnic in delavniških delavcev. Delegatje naj pooblašte organizacijo, da izposluje pri železniškem ministru upo-stavitev take komisije.

Sodrug Weiser iz Linca predlaga, da se izvoli odbor štirih članov, ki naj izdela resolucijo v smislu izvajani sodruga Svobode. V odbor se izvolijo: Winter, Heider, Thumfort in Svoboda.

Prihodnji dan je razpravljala konferenca o načelih akordnega dela in o regulativu za zaupnike.

Ob resolucijah in predlogih, ki jih je sprejela konferenca, bo poročala centrala krajevnim skupinam potom korespondence.

Resolucije o akordnem delu ne moremo priobčiti, ker je bila konfiscirana.

Avstrijske strokovne organizacije v letu 1915.

»Die Gewerkschaft«, glasilo avstrijske strokovne komisije, prinaša v zadnji številki obširen pregled o stanju avstrijskih strokovnih organizacij v drugem vojnem letu. Uvodoma piše »Die Gewerkschaft« sledče pomembne stavke:

Cim daje traja vojna, tem manjša postaja skrb, da se strokovne organizacije obdrže in da ključujejo gospodarskim viham, ki jih razvema svetovna vojna. Ob začetku tega orjaškega zgodovinskega dogodka, kakršnega ni doživel še noben človeški rod, so upali le najsrečnejši obdarjeni optimisti, da prestopijo strokovne organizacije neoslabljene v svojem jedru v mirno bodočnost. To upanje postaja vedno bolj gotovost. Že poročilo o strokovnih organizacijah v prvem vojnem letu je krepilo to upanje, a poročilo za drugo vojno leto ga mogočno utruje. Bila bi seveda le »farbarija«, ki ne bi koristila nič, če bi zamolčali, da se ne zde površnemu opazovalcu strokovne organizacije v marsikakem oziru več tako imponantne kakor pred vojno. V obeh vojnih letih je zlasti nazadovalo število članov. To dejstvo osupuje pa le onega, ki ne pozna temeljito ozkih stikov med bistvom strokovnih organizacij in gospodarskim življenjem. Kdor pa pozna dobro te stike, ta bi se pa nasprotno čudil, če bi bilo drugače. Okoliščine, ki so izven območja strokovnih organizacij, na katere nimajo strokovne organizacije nobenega vpliva, so morale povzročiti nazadovanje članov; ta posledica je seveda vsega obžalovanja vredna. A kadar izginejo te nepriznane okoliščine, tedaj izgine prav gotovo tudi ta posledica sama po sebi. Gotovo ni potrebno, še obširno razmotriti o teh okoliščinah, ki so bile že tolikokrat raztolmačene. Neprestani vpoklici v vojaško službovanje — doslej je že okolo 200.000 članov strokovnih organizacij vpoklicanih —; vpoklic delavcev, ki so ostali v zaledju, v vojne industrije; omejitev preselejanja, zborovalne in koaličiske pravice vsled vojnih zakonov; popolen zastoj najvažnejšega delovanja strokovnih organizacij, namreč stremljenje po boljših delovnih razmerah, ki je bilo obenem tudi frajučinkovitejše agitacijsko sredstvo; ponehanje mnogih industrijskih panog in obrtov vsled pomanjkanja sirovin in svetovnega trda; neizmerna draginja vseh življenjskih potreb.

ščin: Vset o in še marsikaj drugega je povzročilo povsem naravno, da niso napredovale gospodarske organizacije delavstva. Ker so na vse te okoliščine le izjemnega značaja, azto je tudi njihov učinek le izjemni dogodek, ki odpade, ko izginejo vzroki.

Ali čeprav so ti vzroki zelo tehtni in čeprav imamo trdno upanje glede bodočega razvoja strokovnih organizacij, vendar moramo poudarjati, da niso učinkovali pri marsikateri strokovni organizaciji le ti vzroki na nazadovanje števila članov. Zlasti mislimo pri tem na one skupine, ki bi morale vsled svoje intenzivne zaposlenosti pri vojnih industrijah, izkazovati napredek članov, čeprav le v takem razmerju z zaposlenimi kakor pred vojno. Da se doseže to lahko kljub vseh prej navedenih slabih okoliščin, dokazuje naraščajoče število članov v posameznih poklicih, ki izdelujejo predvsem vojni material. Gotovo je, da je agitacija med delavci in delavkami, ki so zaposleni le začasno v vojnih industrijah, zelo otežkočena, ker obstajajo zapreke, kakršnih v normalnih časih sploh ne poznamo. Če pa hočemo, da zastavijo strokovne organizacije takoj ob povratku normalnih časov zopet vso svojo moč, tedaj moramo, naj velja kar hoče, premagati te zapreke in dvigniti število organiziranih.

Kot dokaz, da so strokovne organizacije res trdne v svojem temelju, kot dokaz, da so se vzdržale kljub vojnih viharjem, raj velja dejstvo, da ni bilo nazadovanje članov v s. 1915 tako veliko kakor v prvem vojnem letu, čeprav je imelo prvo vojno leto le pet vojnih mesecev in čeprav je bilo približno obe leti enako vpoklicev. Kako se je gibalo število članov v zadnjih treh letih (eno mirovno leto in dve vojni leti) naj pojasne sledete Številke:

1. 351.216 m. član.	42.979 ž. član.	skupaj 446.195
1914. 210.421	30.260	240.683
1915. 151.424	25.089	177.111

Izguba je bila torej sledenča:

1914. 161.795 m. članov	12.719 žen. članov	skupaj 181.514
1915. 58.967	4.571	63.538

Z vso jasnostjo kažejo te številke, da niso povzročili izgube na članih le vojaški vpoklici. Kažejo pa tudi, kako silno je učinkoval izbruh vojne l. 1914. na člane, kako šibko je bilo njihovo prepričanje o potrebi strokovnih organizacij. A te številke tudi glasno govore, kako potrebno je agitacijsko delo. Še enkrat poudarjamo, da nas nazadovanje števila članov niti najmanje ne navdaja s skrbjo, ker smo trdno uverjeni, da uravnajo normalni časi vse te izgube. Tudi finančno stanje strokovnih organizacij je tako, da gledamo mirno v bodočnost.

Dohodki strokovnih organizacij so se seveda znižali. Edini vzrok tega pa je, da imamo pač manjše število članov. Izdatki so skoraj enaki dohodkom, tako da premoženjsko razmerje skoraj ni trpelo izgub. Izdatki za podpore so se precej skrčili, ker je brezposelnost zelo ponehala. Ko je izbruhnila vojna, je zavladala silna brezposelnost in podpore za brezposelne so močno narašle. Lansko leto se je izpremenila slika. Za vse podpore so izdale lansko leto strokovne organizacije le nekaj več kot tretino vseh izdatkov in le pičih 10 odstotkov za brezposelne podpore.

Ko mine vojna, bo seveda zopet vse drugače. Strokovne organizacije morajo računati tedaj z veliko brezposelnostjo in pripravljenje morajo biti dobro, da prebijo brez škode prve čase po vojni.

Najnujnejša naloga naših zvestih članov je, da z vso vnemo delujejo za razvoj strokovnih organizacij, da so neutrudljivi pri agitaciji. Lektor seje, ta tudi žanje.

Iz organizacije.

Krajna skupina Trst I priredi v nedeljo 6. avgusta ob 7. zvečer v restavraciji »Nujork«, Ljubljana, Kolodvorska ulica shod z dnevnim redom: Poročilo o stanju tožbe proti juž. žel. glede izplačevanja prehranine za evakuirane delavce. Nihče naj ne manjka!

Domače stvari.

V Trstu je umrl prejšnji načelnik južne železniške postaje Trst, višji nadzornik Z b o n a. Ranički ni bil poseben prijatelj delavstva, kar je tudi pazal ob vsaki priliki.

Razne stvari.

Sodrug Karl Liebknecht obsojen. 28. junija je bil obsojen sodrug Karl Liebknecht na dve leti in pol ječe. Obsodbo je izreklo berlinsko vojno sodišče. Sodrog Liebknecht je bil obtožen, da je hotel uprizoriti 1. maja demonstracijo na trgu Potsdam v Berlinu. Obtožnica pravi, da je to dejstvo ogrožalo vojno silo Nemčije in s tem je zagrešil obtoženec poizkušeno vojno izdajstvo. Dalje je bil obtožen, da je pozival k nepokorščini in se zoperstavljal državni oblasti. Proti razsodbi je vložil Liebknecht pritožbo.

Socialno demokratična zmaga na Finskem. Pri volitvah za finski deželni zbor je bilo izvoljenih 103 socialna demokratičnih kandidatov. S to zmago je dosegla socialna demokracija absolutno večino v finskem deželnem zboru. Na Finiskem imajo od 1. 1905 dalje splošno, enako, tajno in direktno volilno pravico moški in ženske. Od tega leta dalje je vedno naraščalo število socialno demokratičnih deželnih poslancev. Volitve so na tri leta. Pri zadnjih volitvah l. 1913 so dobili socialno demokratje 90 mandatov, vseh skupaj ja 200. Čeprav je razglašeno na Finiskem izjemno stanje in je vsled tega agitacija zelo otežkočena, vendar so dosegli finski sodruži tako lep in velik uspeh. Finska buržavija se je že davno bala tega trenotka. Zato je šla pri zadnjih volitvah tudi združena v boj proti socialni demokraciji.

Umor delavcev v Galacu na Rumunske. V nedeljo 25. junija so hoteli prirediti organizirani delavci v Galacu shod proti draginji. Oblast je shod prepovedala. Vsled tega so razglasili galaški delavci splošno stavko. V pondeljek je demonstriralo na stotine delavcev po galaških ulicah. Oblasti so poklicale vojaštvo, da razjene demonstrante. Prišlo je do krvavih spopadov. Zelo veliko delavcev je bilo mrtvih in težko ranjenih. Zaradi teh demonstracij so takoj zaprli voditelja rumunske socialne demokracije sodruga drja. Rakovskega, čeprav ni bil one dneve v Galacu. Vsled te aretacije so zastavkali bukareški delavci. Oblasti niso pustili nobenega slavnostnega pogreba žrtev in se takoj drugi dan povsem tiho zakopale umorjene delavce. Še 3. julija so priredili galaški delavci padlim žrtvam dostojo slavnost v spomin. Od vseh strani dežele so prihitele tadan deputacije v Galac in na desetisočev delavcev se je udeležilo slovesnosti. V Galacu niso tadan delavci delali.

Sodružico Rozo Luxemburgovo so aretirali 10. julija v Berlinu. Vzroki aretacije niso znani. Hišna preiskava na njenem domu je bila prezuspešna.

Iz uradnih listov.

Rezultat nadomestne volitve v osobno komisijo juž. železnice. Skupina prometnega vozovnega osobja slug. Člani: Oddanih glasov je bilo 1474, neveljaven 2, 161 praznih, veljavnih 1472. Izvoljeni so bili: Nace Kasperbauer, Mürzzuschlag s 1260; Lavoslav Rothwangl, Belak, s 1250; Jurij Handler, Matzleinsdorf, s 1192 glasovi. Namestniki: Rudolf Fucker, Matzleinsdorf, s 1244; Bernard Tschakert, Dunaj, s 1241; Ivan Jerina, Ljubljana, s 1242 glasovi.

K. Bröger:

Društveni vestnik.

V nedeljo 16. juliju je bil v Sp. Šiški pri Celarcu društveni shod krajne skupine Ljubljana II. z dnevnim redom: Poročilo o konferenci delavniškega osobja c. kr. drž. železnice v zadevi uvedbe akordnega dela. Udeležba je bila povoljna, če tudi bi bilo želeli, da se takih poučljivih shodov udeleže vsi prizadeti delavci. Na shodu sta poročala: Sodrug Beck, član centralnega zaupniškega zbora na Dunaju in pokrajinski tajnik sodr. Kopac. Oba govornika sta govorila v zmislu, na drugem mestu priobčenega poročila dunajske konference. Upajmo, da najdejo odkritosrčne besede pravi odmev med delavniškim objemom in rode pričakovan uspeh.

Podporni sklad zaostalom svojcem.

Od 23. maja do 23. junija so bile izplačane naslednje posmrtnice:

134. Lukežič Fran, Spodnja Šiška	K 300
135. Daumlechner Jožef, Bischofshofen	« 100
136. Tischler Marija, Gradel I.	« 150
137. Knödl Fran, Favoriten IV.	« 200
138. Heinzl Magdalena, Halbstadt	« 100
139. Stifter Cecilija, Bruck a. M. I.	« 150
140. Pernegger Fran, Sv. Valentin	« 300
141. Köpfl Ivana, Knittelfeld	« 150
142. Rödhammer Marija, Klein Reifling	« 150
143. Majer Josip, Franzensfeste	« 300
144. Sineschitz Marija, Celovec	« 25
145. Bös Leopoldina, Dunaj III.	« 50
146. Dunkl Marija, Dunaj XVII.	« 150
147. Bettler Jurij, Olmuč	« 200
148. Livora Ivan, Bubna	« 100
149. Rotheneder Jurij, Piesting	« 100
150. Phillip Ivan, Kreibitz	« 250
151. Burda Fran, Trautnau	« 200
152. Hofmann Gustav, Rudig	« 150
153. Krejčí Matija, Dunaj XVII.	« 100
154. Binder Fran, Eisenerz	« 200
155. Langhammer Marija, Brno II.	« 150
156. Woschütz Marjeta, Sv. Vid ob Glini	« 125
157. Müller Julij, Malinitz	« 100
158. Wittmann Miha, Falkenau a. E.	« 200
159. Friesenegger Roz, Waydhofen a. Ibs	« 150
160. Holzmann Alojzij, Wels	« 200
161. Althuber Marija, Solnograd I.	« 100
162. Haslinger Fran, Solnograd I.	« 300
163. Kral Konrad, Dunaj	« 300
164. Unterhofler Marija, Spittal a. D.	« 100
165. Indmann Ivan, Hötzelsdorf	« 200
166. Koch Ana, Saalfelden	« 150

Skupaj K 5.500

Umrlo je 18 članov in 15 žen, skupaj 33 smrtnih slučajev.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopac.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Najboljši nakup vsakovrstnega modernega in trpežnega obuvala je v **zalogi lastne tovarne Peter Kozina & Ko.** Ljubljana na Bregu št. 20 (Cojzova hiša).

Garantirana kakovost

Adalbert Kassig

Ljubljana,
Židovska ulica.

Zavod za uniformo, kranar in izdelovatelj čepic priporoča svojo veliko zalogu vsakovrstnih uniformskih predmetov za železničarje, kakor: čepice, gumbe, rosete, žnore, piščalke itd. Cepice zimske in letne za strojevodje, kurjače itd. v raznih oblikah po najnižji ceni. — Postrežba točna.